

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

3. Conclusio ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

26 A posteriori sic demonstratur, quia id quod potest creare petit infinitam potentiam simpliciter: sed Deus potest creare, & de facto creat: ergo habet infinitam potentiam simpliciter. Maior supra late probata manet, & nunc sic demonstratur, quia potentia creandi extenditur ad omne creabile; ac proinde ad infinita creabilia (infinita enim creabilia ex se includuntur sub omni creabili,) sed potentia, quae extenditur ad infinita creabilia est infinita simpliciter: ergo potentia ad creandum est infinita simpliciter. Maior sic probatur, quia potentia ad creandum non petit ex parte obiecti neque expectat ex parte illius nisi non repugnantiam, ut effectus sit aut fiat, quia id quod creat, solum facit rem totaliter ex possibili actuali, id est, solum petit ut praesupponat res, quae creatur possibilitatem, quia id quod creatur ex nullo praesupposito subiecto fit, unde cum solum praesupponatur possibilitas rei poterit creari, & ideo dicitur, id quod creatur fieri ex nihilo, sed possibilitas est non repugnantia ad existentiam: ergo potentia creandi extenditur ad non repugnans existentem: sed omne creabile seu possibile est non repugnans existere aequaliter sine ulla differentia, quia inter possibilia non datur unum magis aut minus possibile, quia possibilitas non suscipit magis & minus, quia in indivisibili consistit ut ex terminis patet, ac proinde non datur magis & minus non repugnans existere: ergo potentia creandi, quae extenditur ad possibilia, & non repugnantia debet extendi ad omnia possibilia, & non repugnantia aequaliter, & uniformiter, quia sicut ex parte illarum non datur inaequalitas, ita etiam ex parte potentiae, quae extenditur ad illa non debet dari inaequalitas, ita ut extendatur ad unum, & non ad aliud.

27 Deinde, quia virtus infinita, quae produxit omnia quae continentur in mundo in eis creavit gradus rerum, & in singulis varias species ad quarum productionem non indiguit vel aliqua materia, quae actioni eius supponeretur, vel aliqua alia adiuvante causa: sed sola sua potentia supponendo ut iam dixi ex parte effectuum solum, quod eis non repugnet esse: ergo signum est eadem potestate & facilitate potuisse deum facere omne id, quod non repugnauerit esse, atque adeo quidquid creabile, est sine fine & termino, quia nullam habet causam à qua possit limitari talis potentia creandi: ergo est infinita in esse potentia. Patet consequentia, quia ideo Deus in ratione entis est infinitum simpliciter, quia in ratione entis nullam habet causam, quae conducat, vel adiuvet ad illud esse, ac proinde, quae possit limitare, finire, & terminum imponere tali esse, ut supra demonstravimus, sed etiam potentia creandi in ratione efficiendi non habet causam neque concausam adiuvantem & conducentem, hoc est quia esset talis potentia ad creandum, quia quatenus creat nullam causam habet: ergo talis potentia inesse potest, non habet à quo possit limitari, terminari, & finiri: ergo non est limitata, finita, & terminata: ergo est infinita illimitata, & interminata.

28 Quod autem nullam habeat causam, à qua possit limitari sic patet, quia omnis causa, quae potest coadiuvare potentiam creandi Dei, aut est causa materialis, & subiectum ex quo debeat produci & fieri res, quae per talem potentiam producit: sed potentia Dei, quae creat non indiget subiecto, quia ex nullo praesupposito subiecto producit, alias non crearet, sed educeret: ergo non habet causam materialem, neque formalem, quia quando creat animam rationalem, quae est

forma, nullo modo requiritur alia forma, alias daretur processus in infinitum, & deinde quia anima rationalis, sicut non dependet ab alia anima in esse, ita non dependet in fieri.

Deinde non habet causam efficientem, quia vel illa causa distincta à Deo esset causa creata vel increata; non increata, quia praeter Deum nullum ens est increatum; neque creata, quia ante primam creatam non datur aliqua quae possit coadiuvare Deum creantem illam, & praecipue quia sicut illam creavit Deus sine adiuvamine ipsius, ita potest reliqua creare Deus sine illa: ergo omnipotentia Dei nullam habet causam coadiuvantem, à qua possit limitari ad unum creabile.

Vergetur, quia ut optime docet D. Thomas, quando deus creat, non creat aliquid solum: sed totum ens, quod est in creato: ergo attingit ens secundum se, & in tota sua latitudine sub ratione communi entis creabilis: sed ens creabile in tota sua latitudine includit omne ens creabile: ergo omne creabile est obiectum potentiae creandi: ergo potentia creandi, quia talis est, extenditur ad omne creabile: explicatur, quia in his entibus, quae deus creavit, per se primo producit ipsum ens participatum, in quantum tale ens, quia neque in se, neque in alio praesupponit talem rationem entis: ergo signum est hoc esse obiectum adaequatum illius potentiae, & consequenter illam virtutem extendi ad omne illud, quod potest participare productivae rationem entis; hoc autem est omne creabile: ergo potentia creandi extenditur ad omne possibile: ergo est omnipotentia, praecipue, quia quidquid deus creet, nunquam faciet effectum adaequatum suae virtuti, neque aequalem suae perfectioni: & aliunde semper eius virtus manet, & aequae integra, ac perfecta: ergo quocumque effectu facto potest aliud ens creare quod magis, & magis participet perfectionem ipsius Dei sine fine, & limite: ergo potest quodcumque ens, & omne ens creabile, & possibile efficere: ergo est omnipotentia & Deus ratione illius est omnipotens.

SECTIO III.

Conclusio ponitur.

Deus est immensus, hoc est, est in omnibus locis, & ubique. [Hæc conclusio est de fide, & probatur ex Scriptura, *Isaia* enim 66. dicitur: [caelum sedes mea, & terra autem scabellum pedum meorum.] Supra quæ verba sic ait Hieronymus: [hoc inquit ut Iudæorum convincat errorem; qui putant invisibilem, & incorporealem & incomprehensibilem Deum Templo Ierusalem posse concludi] *Ieremia* 23. [caelum, & terram ego impleo] *Sapientia* 1. [Spiritus Domini replevit orbem terrarum.] *Isaia* 6. [Plena est omnis terra gloria eius;] elarius autem *Psalms* 138. ibi, [quò ibo à Spiritu tuo; & quò à facie tua fugiam: si ascendero in caelum tu illic es: si descendero in infernum, ades: si sumptero pennas meas diluculo; & habitavero in extremis maris; etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua, &c.] Quam veritatem aperte docent Sancti Patres passim, ut Cyprianus *lib. de vanis Idolor.* [Dei (inquit) templum totus est mundus]. & infra: [Deus est, totus ubique diffusus]. Hilarius *libro primo, de Trinit.* [nullus (inquit) sine Deo locus est], Ambrosius, *libro primo*

C c primus

dem, & illud. *Jerem.* 23. [Deus appropinquans: ego sum, & non Deus de longe] quo loco vtuntur ad hoc institutum Hieronym. ibidem, & in id ad *Ephes.* 2. [Facti estis prope in sanguine Christi], & Chrysost. in *Isalm.* 112. citat. Denique facit illud *Astor.* 17. [non longe est ab unoquoque nostrum, in ipso enim vivimus, movemur, & sumus]; quod ex instituto expendam infra.

35 His obstat credet aliquis, quod in sacris literis non nunquam tribuitur Deo peculiaris aliquis locus, vt *Genes.* 28. [vere Dominus est in loco isto, & ego nesciebam,] & *Isalm.* 3. 32. 52. 79. 101. Dicitur Deus de caelo in terram aspicere, quasi non sit in terra, sed solum in caelo, & *Psalm.* 113. [Caelum caeli Domino, terram autem dedit filiis hominum.] Christus Dominus *Matth.* 6. Paternoster, qui es in caelis. *Isalm.* 75. [Habitatio eius in Sion] & saepe in scriptura dicitur habitare in sanctis, & longe esse ab impiis. Hoc autem non obstat: quoniam vt expresse notant Nyssen, tract. de profes. Christianorum, versus finem. Chrysostom. in id *Psalm.* 9. [Psallite Domino, qui habitat in Sion.] Cyrillus Alexandrinus super illud *Isai.* 63. convertere de caelo &c. Procopius in cap. 64. *Isai.* Alcuinus lib. 2. de *Trinitate*, cap. 5. Damascenus lib. 1. de fide cap. 16. *Euthym.* super illud *Matth.* 6. [qui es in caelis.] Rupertus ubi supra. Bernard. *serm.* 1. in *Isalm.* [qui habitat in fine & serm. 6 in dedicatione Ecclesie], huiusmodi locutiones non respiciunt communem modum, quo Deus est in rebus omnibus, sed peculiarem, quo est in aliquibus propter peculiare effectus, aut manifestationem omnipotentiae, & gloriae suae, vel aliarum perfectionum divinarum. Ex eo autem quod peculiari quadam ratione sit in vno loco & non in alio, minime sequitur, vt non sit in omnibus communi modo ratione immensitatis. Quod patet quoniam ex eo, quod Deus post incarnationem, coeperit esse in Christo speciali quadam ratione consequens non est vt desierit esse in caelo, & aliis locis in quibus prius erat, vt constat ex verbis Christi Domini *Ioan.* 3. [nemo ascendit in caelum nisi qui descendit de caelo filius hominis, qui est in caelo]; in terra erat ratione humanitatis, nec tamen proinde desinebat esse in caelo ratione divinitatis.

36 Vnde Athanasius oratione contra idola, post medium, inquit [ratio famaque de Deo obtinuit eum ubique existere, nihilque omnium esse quod Deum sub se teneat, ac potius omnia sub potestate illius contineri]; vnde Euseb. Caesar. lib. 13. de preparati. *Enang.* cap. 7. & Cyrill. Alexandr. lib. 1. contra Iulianum, post medium, testimonium Orphei Poetae antiquissimi, quo perspicue tradidit Deum esse ubique, Lactantius vero lib. 1. instit. cap. 5. & Hieronym. in id *Ezechiel.* 40. [Introduxit me in atrium.] &c. Illud latini Poetae;

Principio caelum, ac terras, camposque liquentes,

Lucentemque globum lunae, titaniaque astra,

Spiritus inuis alit, totamque insula per artus.

Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.

Eamque fuisse Platoniorum & Peripateticorum sententiam affirmat Cicero 1. *Academic.* quam fise explicat Plotinus Platonice, *Ennead.* 3. lib. 5. cap. 9. & *Ennead.* 6. l. 8. c. 16.

I. P. Tom. II.

Secundò probatur ratione Diui Thomae 1. part. quaest. 8. art. 1. quae sic se habet, omne agens debet esse coniunctum passio in quod operatur, sed Deus est vniuersale agens efficiens omnia; & in omnibus, quae sunt: ergo est intine praesens in rebus omnibus. Maior à nobis late probata manet in Philosophia quaestione vtrum aliquid agens adhuc diuinitus possit agere, ubi non est praesens illo modo, videantur omnia ibi adducta, quae veritas sumitur ex Aristotele 7. *Physicorum*, cap. 2. dicente mouens & motum debere esse simul quod in omni agente verum est, vt supra loco citato demonstrauimus. Minor autem constat ex his, quae supra diximus, videlicet quod omnia entia praeter Deum fiant, & producantur, seu conseruentur ab ipso, & ipse agat immediate per actiones omnium agentium secundorum, atque hanc rationem videtur insinuas Paulus *Actorum* 17. in illis verbis: [querere Deum si forte attrectent eum, aut inueniant, quamvis non longe sit ab vnoquoque nostrum, in ipso enim vivimus, movemur & sumus &c.]

38 Respondet Scotus illam conditionem approximationis agentis ad passum, quando operatur tale agens, solum requiri in agentibus finitis, in Deo autem qui infinita virtute operatur, non posse assignari rationem cur sit necessaria.

39 Sed contra, quia quaest. supracitata, & in aliis locis ostendimus, coniunctionem hanc quam agens requirit cum passio, vel effectu, non fundari in hoc quod agens est finitum, & limitatae virtutis, sed in ratione agentis vt sic. Nam si fundaretur solum in limitatione virtutis, non esset cur omnia agentia finita aequali propinquitatem passio seu effectus requirent, quia non omnia sunt aequalia, licet omnia sint finita. Vnde sicut omnia habent finitam sphaeram activitatis, quia habent finitam virtutem, non tamen habent aequali sphaeram, quia non habent aequali virtutem: ita etiam hic modus agendi in rem distantem, prius attingendo propinquam non aequaliter conveniet omni agenti finito; sed ad summum erit commune omnibus non posse agere immediate ad quancunque distantiam, sed ad finitam, & quod magis limitatum est ad minorem distantiam. Quod vero nihil omnino possit agere, nisi inchoando actionem à re propinqua, non est cur conveniat necessario omni agenti finito, eo quod finitum est, si ratio agentis vt sic id non postulat. Quod declaratur, retorquendo rationem in hunc modum; nam si causa efficiens vt sic non postulat hanc coniunctionem cum effectu, seu actione sua, ex eo quod causa efficiens est, sed quia finita est: ergo si fingamus esse causam infinitae virtutis in definito loco, illa posset immediate agere in distans, nihil agendo in propinquum, quia nihil est quod obstat. Imo eadem ratione posset agere ad quancunque distantiam in infinitum, quia virtus infinita non debet habere limitatam sphaeram, & aliunde supponitur, ex ratione causae efficientis non esse necessariam illam immediationem seu propinquitatem: ergo ob eadem rationem servata proportionem agens finitum, cum habeat certam sphaeram extensam vsque ad certam distantiam, poterit intra illam immediate agere in distans, quamvis non agat in propinquum.

40 Quanta ergo euidencia aut certitudine ex his, quae experimur in agentibus naturalibus, colligimus

Ce 2 gimus

gimus omnia sibi determinare hunc modum agendi, tanta certe colligendum est illam necessitatem non provenire ex limitatione virtutis, sed ex ipsamet ratione agentis. Nam sicut forma ut forma est, requirit ad suum effectum formalem unionem & indistantiam cum materia, nec posset forma aliqua, quamvis fingeretur infinita, dare suum effectum sine illa propinquitate, vel sicut causa finalis ad suam causalitatem requirit propinquitatem per cognitionem, nec potest aliter illam exercere, etiam si maxime infinita sit, ita agens ut agens requirit ad agendum propinquitatem & immediationem cum passio, vel effectu, sine qua non potest agere etiam si infinitum sit. Adde multo minus id posse convenire agenti infinitae virtutis, quia agere in distans esto in aliquo agente possit videri perfectio, non tamen potest esse perfectio simpliciter, sed supposita imperfectione: absolute tamen non est perfectio multoque melius est per se ipsum, & per suam essentiam, & praesentiam ad esse omnibus, si id possit sine distractione, aut diminutione suae virtutis, quia si Deus est in aliquibus, & non est maior ratio de his, quam de aliis in omnibus aequo necessario erit.

QVÆSTIO IV.

Utrum Deus sit in spatiis imaginariis.

SECTIO I.

Sententia aduersariorum ponitur.

PRIMA Sententia est Patris Vasquez, asserentis Deum non esse in spatiis imaginariis extra caelum, eam docet 1. *part. tomo 1. disp. 29. cap. 2.* eandem sequitur Pater Granad. & multi alij, quos ibi citant hi Auctores.

Probat Pater Vasquez 1. ex Patribus, inter quos eam docuisse videtur Textal. *lib. contra Paxeam cap. 5.* his verbis: [Ante omnia Deus erat solus & ipse sibi, & mundus, & locus, & omnia.] Quod si Deus fuisset in illo intervallo imaginario, licet solus fuisset, sibi tamen non fuisset locus; siquidem in alio esset tanquam in loco. Secundo August. *lib. de fide contra Manichaeos. cap. 37.* cum argueret contra Manichaeos vetus testamentum impugnantes, quod multa in eo falsa, & inepta continerentur, contra vero Evangelium tanquam diuinam scripturam suspicerent, contendit, eodem modo contra Evangelium, atque contra vetus testamentum argui posse, ac proinde utrumque eodem modo explicandum esse: mox subiungit; [quia si aliquis ita caecus, ut reprehendere velit illud Domini, quod in Evangelio dictum est, non iurabis per caelum, quoniam sedes Dei est, neque per terram, quoniam scabellum est pedum eius & hoc dicat, quod vos mira dementia dicere soletis, ubi erat Deus, antequam esset caelum, & terra?] &c. Tandem post alia, quae aliqui contra Evangelium possent obicere, subdit: [nonne ignorant ubi caput habeant, & tamen aliquid sibi videntur dicere;] ubi August. stultam esse dixit Manichaeorum interrogationem, ubi esset Deus ante mundi creationem, nulla sane alia de

causa nisi quia alibi quam in se ipso esse non poterat. Idem illa verba *Psalm. 122.* [Qui habitas in caelo;] ut ostendat, caelos spirituales, id est sanctos viros in aeternum mansuros, non autem caelos corporeos esse Dei habitaculum sic ait: [Nam si caelum istud corporeum, quod oculis videmus, intellexerimus esse habitationem Dei, transitura est habitatio Dei, quia caelum, & terra transient. Deinde antequam faceret Deus caelum & terram, ubi habitabat? sed dicit aliquis, antequam faceret Deus sanctos, ubi habitabat? in se habitabat Deus, apud se habitabat, & apud se est Deus.] Ecce nullum alium locum praeter seipsum ante mundi creationem Deo concedit August. quo etiam sensu dixerat Tertullianus de deo, [sibi erat locus, & omnia.] Haec verba August. videtur retulisse Magister in 1. d. 37. ex libro 3. contra Maximinum, cum tamen ibi nihil eorum habeatur. Eidem interrogationi eodem modo responderet Bernardus *lib. 5. de consideratione, longe ante medium*, nam praeterquam quod ostendit ipsum esse in omni loco vniuersi, ita inquit; [salus vero ubi erat antequam mundus fieret, ubi est; non est quod quaeras ultra ubi erat: praeter ipsum nihil erat: ergo in se ipso erat.]

Denique non parum fauet Theodoretus, qui cum sentiat, angelos omni corpore carere, ut referemus infra *disp. 178. quest. 3. in Genes.* ea ratione probat, ante mundum corporeum non fuisse, quia cum natura sua loco definiantur, & circumferantur, hoc est, ita in vno sint, ut ubique esse non possint, nequeunt nisi in corpore aliquo esse; censet ergo in spatio illo inani, & imaginario illos creari non potuisse: cuius ratio licet non probet id, quod contendit, ut disputatione illa patebit, quod tamen ad nostrum attinet institutum ex eius habemus sententia angelos in spatio imaginario esse non posse: quocirca neque extra caelum: atque eadem ratione Deus, cum sit spiritus in spatio illo imaginario esse non poterit, licet non indigeat aliquo loco corporeo, ut existat, sicut Theodoretus putauit Angelum indigere.

Secundo probatur ratione, Deus non potest esse in spatio imaginario: ergo ante mundi creationem non erat, nec modo est in infinito inani, sed solum in seipso: consequentia est euidens, quia cum ante mundi creationem, & supra caelestia corpora nihil reale sit, si Deus ibi constitueretur, foret collocandus in spatio negativo, seu imaginario; unde si probauerimus in eo nec fuisse, nec esse posse, solum supererit, Deum in se ipso extitisse ante mundum, & modo non esse supra caelos. Id vero probatur in hunc modum; id quod vere nihil est, non potest esse locus, in quo res realis existat, sed illud spatium imaginarium nihil est: ergo non potest esse locus in quo entitas realis, ac proinde Deus existat. Consequentia est euidens. Minor etiam est certissima, quia nec est ens reale, si enim aliquid reale esset, foret spatium verum, nec est ens rationis, quia secundum aduersarios, nullo intellectu considerante, datur, & alioqui ridiculum esset Deum, vel aliam entitatem realem vere ubicari in ente rationis, seu in spatio quod sola intellectu fictione spatium appellatur. Maiorem ergo probo, quia locus est qui in se recipit, & vere habet rem, quae dicitur esse in illo. nihil autem non potest habere, aut recipere veram entitatem.

Declaratur amplius efficacia huius rationis, expendendo, quid nomine huius spatij imaginarij significetur, nam vel illud est negatio rei, quae